

ความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวด
ของผู้ป่วยขณะที่ได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร
Patients' Distress and Pain During Undertaking Insertion of
Nasogastric Tube

สุนีย์	จันทร์มหเสถียร	วทม*	Sunee	Junmahasathien	M.S.**
นันทา	เล็กสวัสดิ์	M.A.**	Nunta	Leksawasdi	M.A.**

บทคัดย่อ

การใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกไม่สบายทั้งทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากเนื้อเยื่อของจมูกและช่องปาก (oropharynx) เกิดการระคายเคืองและได้รับภยันตรายจากแรงเสียดทานขณะใส่คาสายยาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวดของผู้ป่วยขณะที่ได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร และเปรียบเทียบความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวดของผู้ป่วยขณะที่ได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร ในด้าน เพศ อายุ และประสบการณ์การใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยเพศชายและหญิง จำนวน 100 ราย ซึ่งเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยศัลยกรรมฉุกเฉิน โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ระหว่างเดือนมกราคม 2544 ถึงเดือนสิงหาคม 2545 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบบันทึกระดับความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวด มาตรฐานวัดความรู้สึกทุกข์ทรมานและความเจ็บปวด และแบบสังเกตพฤติกรรมความเจ็บปวดพัฒนาโดย นันทา เล็กสวัสดิ์, นฤมล จันทร์ฉาย, และนิตยา ว่องกลกิจศิลป์ (2538) ซึ่งมีความเชื่อมั่นของการสังเกตเท่ากับ 1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

- * ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- * Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
- ** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ** Associate Professor, Faculty of Nursing, Chang Mai University

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวดของผู้ป่วยขณะที่ได้รับการใส่สายยางในกระเพาะอาหาร อยู่ในระดับมากและปานกลาง
2. ผู้ป่วยส่วนมากขณะที่ได้รับการใส่สายยางในกระเพาะอาหาร มีพฤติกรรมแสดงความเจ็บปวดด้วยการแสดงออกทางสีหน้า และการเคลื่อนไหวร่างกาย
3. ผู้ป่วยที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์การใส่สายยางในกระเพาะอาหารต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวดขณะที่ได้รับการใส่สายยางในกระเพาะอาหารไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ขณะที่ผู้ป่วยได้รับการใส่สายยางในกระเพาะอาหาร ผู้ป่วยมีความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวด ดังนั้นผู้ปฏิบัติการพยาบาลควรให้การพยาบาลที่ถูกต้องและให้คำอธิบายถึงเหตุผล ความจำเป็นและขั้นตอนของการใส่สายยาง ให้แก่ผู้ป่วยทราบ เพื่อให้ผู้ป่วยให้ความร่วมมือ ลดความวิตกกังวล และทำให้บรรเทาความเจ็บปวดได้

คำสำคัญ : ความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ผู้ป่วยที่ได้รับการใส่สายยางในกระเพาะอาหาร

Abstract

Insertion of a nasogastric tube makes the patient uncomfortable both physically and mentally as the insertion of nasogastric tube through oropharynx, causes irritation and trauma. The objectives of this research were to study patients' distress and pain level, and to compare patients' distress and pain level during insertion of nasogastric tube depending on sex, age, and experience of undertaking nasogastric tube. The subjects were 100 male and female patients who were admitted at emergency unit at Maharaj Nakorn Chiang Mai hospital from January 2001 to August 2002. The research instruments consisted of patients' record form, distress and pain record forms, visual analogue scale of distress and pain, and pain behavior observation form developed by Leksawasdi, Chanchai, and Wongolgitil (1995). The inter-rater reliability of the instrument was 1.00. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, and one way ANOVA.

The results of study

1. The mean scores of distress and pain level of patients during insertion of nasogastric tube were at the high and moderate levels.
2. Most patients during insertion of nasogastric tube had behavioral responses to pain by facial expression and body movements.

3. The mean scores of distress and pain of patients during insertion of nasogastric tube was not different between sex, age, and experience of undertaking insertion of nasogastric tube.

The results of the study reveal that during insertion of nasogastric tube, the patients had both distress and pain. So, the medical team must explain the reason of the treatment and how the patient could cooperate to reduce anxiety and pain.

Keywords: Distress, Pain, Patient, Insertion, Nasogastric Tube

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร เป็นวิธีการรักษาที่ช่วยให้ผู้ป่วยได้รับสารอาหาร, น้ำอย่างเพียงพอในรายที่รับประทานอาหารทางปากไม่ได้หรือเบื่ออาหาร และช่วยบรรเทาอาการท้องอืด ป้องกันการเกิดคลื่นไส้ อาเจียน โดยการต่อกับเครื่องดูด ซึ่งจะช่วยระบายลม น้ำย่อย หรือสารเหลว ฯลฯ ออกจากกระเพาะอาหาร ทั้งในระยะก่อนผ่าตัด และหลังผ่าตัด โดยเฉพาะการทำผ่าตัดในระบบย่อยอาหาร เช่น การผ่าตัดกระเพาะอาหารและหรือลำไส้ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้สารเหลวในกระเพาะอาหารไหลผ่านตำแหน่งแผลที่เย็บไว้ และช่วยมิให้มีการคั่งของสารเหลวตรงบริเวณแผลที่เย็บไว้ในกระเพาะอาหารและหรือลำไส้ ซึ่งขณะที่ใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร ย่อมทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกไม่สุขสบายทั้งทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากเนื้อเยื่อของจมูกและ oropharynx ได้รับการระคายเคืองหรือได้รับภยันตรายจากแรงเสียดทานขณะใส่คาสายยาง (Smeltzer & Bare, 2000; Surratt, 1993) และผู้ป่วยจะได้รับความทุกข์ทรมาน และเจ็บปวดเพิ่มขึ้นหากได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหารที่มีขนาดใหญ่ มีการใส่สายยางโดยใช้แรงดัน (force) หรือใส่สายยางไม่ถูกวิธี

โดยสายยางจะผ่านไปยังช่องจมูก (nasopharynx) ไม่ได้ผ่านไปยังช่องปาก (oropharynx) ซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยไม่สุขสบาย มีความเจ็บปวด และอาจมีเลือดออกได้ บางครั้งสายยางอาจเข้าไปในหลอดลมคอ ทำให้ผู้ป่วยมีอาการไอ และสำลักได้ (Surratt, 1993) นอกจากนี้การตรึงสายยางในกระเพาะอาหาร ภายหลังการใส่ที่ไม่เหมาะสม ทำให้มีการดึงรั้งของสายยาง ทำให้ผู้ป่วยไม่สุขสบาย และบริเวณเนื้อเยื่อของจมูกได้รับภยันตรายได้ (Camp, & Otten, 1990)

จากการทบทวนวรรณกรรม ไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับระดับความทุกข์ทรมานและระดับความเจ็บปวดของผู้ป่วยขณะที่ได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหารในประเทศไทย นอกจากนี้ผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยทางศัลยกรรมที่ได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร ผู้วิจัยพบว่าผู้ป่วยมีความรู้สึกทุกข์ทรมานและเจ็บปวดมากขณะได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร โดยสังเกตได้จากพฤติกรรมที่ผู้ป่วยแสดงออกขณะที่ได้รับการใส่คาสายยาง เช่น หน้านี้ว้าววมืด เบื่อหน้าหน้านี้ น้ำตาไหล กัดฟันแน่น บางรายไม่ยอมให้ความร่วมมือ และหงุดหงิดจากความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวดที่ได้รับ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ และต้องการศึกษาระดับความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวดของผู้ป่วยขณะที่ได้รับการใส่คาสายยางในกระเพาะอาหาร